

Ústavný súd Slovenskej republiky v pléne zloženom z predsedu JUDr. Milana Čiča a sudcov JUDr. Júliusa Černáka, JUDr. Anny Danielčákovej, JUDr. Ľubomíra Dobríka, JUDr. Jána Drgonca, JUDr. Jána Klučku, JUDr. Viery Mrázovej, JUDr. Štefana Ogurčáka, JUDr. Richarda Rapanta a JUDr. Tibora Šafárika na neverejnom zasadnutí 18. marca 1999 prerokoval volebnú sťažnosť Strany zelených na Slovensku – Okresného združenia Skalica, zastúpeného JUDr. Štefanom Dostálom, advokátom, Námestie oslobodenia 13, Senica, vo veci vyhlásenia volieb do orgánu miestnej samosprávy v obci Vrádište a volieb starostu v obci Vrádište konaných 18. a 19. decembra 1998 za neplatné a takto

r o z h o d o l :

1. Voľby poslancov do Obecného zastupiteľstva obce Vrádište konané 18. a 19. decembra 1998, výsledok ktorých je zapísaný v zápisnici miestnej volebnej komisie o hlasovaní z 19. decembra 1998, vyhlasuje za n e p l a t n é .
2. Vo zvyšnej časti volebnú sťažnosť z a m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

A: Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Ústavný súd SR“) bolo 30. decembra 1998 doručené podanie Strany zelených na Slovensku – Okresného združenia Skalica (ďalej len „sťažovateľ“) označené ako „sťažnosť na porušenie regulárnosti priebehu a výsledkov volieb do Obecného zastupiteľstva v obci Vrádište, okres Skalica“. Sťažovateľ ako politická strana, ktorá sa zúčastnila volieb do orgánu miestnej samosprávy obce Vrádište konaných v dňoch 18. a 19. decembra 1998 svojím návrhom, ako aj doplneným podaním zo dňa 18. januára 1999 namietal „porušenie regulárnosti priebehu a výsledkov volieb do Obecného zastupiteľstva v obci Vrádište, okres Skalica“. K podaniu volebnej sťažnosti ho viedli tieto skutočnosti:

1. Deň pred voľbami, t.j. 17. decembra 1998, sa v obci konalo za účasti verejnosti

zasadnutie obecného zastupiteľstva, pričom predmetom rokovania bolo rozdelenie stavebných pozemkov konkrétnym záujemcom. Na tomto zasadnutí sa malo okrem iného diskutovať aj o výhražných telefonátoch adresovaných kandidátke na starostu za koalíciu KDH, SDL a SDSS a tiež členke tejto koalície v miestnej volebnej komisii. Sťažovateľ označuje toto zasadnutie miestneho zastupiteľstva za účelovú volebnú propagáciu konanú v čase volebného moratória.

2. Bývalý starosta obce šírením nepodložených vyhlásení „o výhražných telefonátoch cielene vážne poškodil kandidátov na poslancov do obecného zastupiteľstva za Stranu zelených na Slovensku“.

3. Bývalý starosta obce v druhý deň konania volieb svojím vyhlásením o údajnom zmanipulovaní výsledkov volieb z vlastnej iniciatívy povolal členov Okresnej volebnej komisie zo Skalice na sčítavanie hlasov.

4. Ovplyvňovanie priebehu volieb zo strany starostu vidí sťažovateľ aj v jeho neoprávnených vstupoch do volebnej miestnosti počas volieb, kde sa mal podľa jeho tvrdenia aj dlhodobejšie zdržiavať.

5. Členovia miestnej volebnej komisie neboli predsedníčkou tejto komisie poučení o ich právach a povinnostiach a z ustanovujúcej schôdze komisie nebola vyhotovená zápisnica.

6. Predsedníčka miestnej volebnej komisie [REDAKOVANÉ] podľa tvrdenia sťažovateľa „porušila § 28 ods. 4 zákona o voľbách tým, že nabádala voličov, že sa môžu v priestore na úpravu volebných lístkov, teda za plentou, zdržiavať po dvoch“.

7. Predsedníčka miestnej volebnej komisie [REDAKOVANÉ] otvorila volebnú miestnosť v druhý deň konania volieb, teda 19. decembra 1998 len za prítomnosti jedného člena miestnej volebnej komisie, hoci podľa tvrdenia sťažovateľa nebol na to dôvod.

8. Predsedníčka miestnej volebnej komisie [REDAKOVANÉ] svojím nekvalifikovaným konaním umožnila sčítavanie hlasov vo dvoch miestnostiach. Taktiež umožnila členom Okresnej volebnej komisie zo Skalice zúčastniť sa fyzicky sčítavania hlasov.

9. Účasť prítomných zástupcov okresnej volebnej komisie nebola zaznamenaná v zápisnici o priebehu volieb a v tejto zápisnici nebolo uvedené ani žiadne uznesenie. Členovia miestnej volebnej komisie nedostali zápisnicu o hlasovaní, aj keď podľa zákona mal každý člen nárok na vydanie jedného jej rovnopisu.

Sťažovateľ na základe uvádzaných skutočností, ku ktorým navrhol vykonať dôkazy, žiadal, aby Ústavný súd SR po vykonaní dokazovania vydal tento nález:

„Ústavný súd SR vyhlasuje voľby do orgánu miestnej samosprávy v obci Vrádište a voľbu starostu v obci Vrádište za neplatné“.

B: Na výzvu sudcu spravodajcu zaslali Ústavnému súdu SR svoje stanovisko strany koalície, ktorá získala 9 miest v 11 člennom obecnom zastupiteľstve. Koalíciu tvorili strany KDĽ, SDĽ a SDSS. Svoje stanovisko k sťažnosti zaslala aj novozvolená starostka obce Vrádište [REDAKOVANÉ].

Zo stanovísk odporcu, t.j. koalície strán KDĽ, SDĽ a SDSS, vyplýva, že sťažnosť navrhovateľa považuje za účelovú a tendenčnú, čo vyplýva aj z dátumu spísania sťažnosti, v ktorej sťažovateľ reaguje „na skutkový stav výsledkov volieb, ktorý bol pre politickú stranu, ktorá je navrhovateľom, veľmi nepriaznivý tak vo voľbách starostu, ako

aj poslancov do obecného zastupiteľstva“. Vo svojom stanovisku ďalej uvádza, že mnohí svedkovia, ktorých navrhuje sťažovateľ vypočuť, sú „osoby príbuzné a zväčša sú členmi sťažujúcej sa politickej strany“. Súhlasia s vypočutím navrhovaných svedkov a zároveň žiadajú, aby súd po vykonanom dokazovaní volebnú sťažnosť Okresného združenia strany zelených v celom rozsahu zamietol.

Novozvolená starostka obce Vrádište [REDAKOVANÉ] sa vo svojom stanovisku vyjadruje k jednotlivým bodom volebnej sťažnosti a v závere uvádza, že považuje voľby v obci Vrádište za platné.

C: Vzhľadom na to, že volebná sťažnosť Strany zelených na Slovensku – Okresného združenia v Skalici, najmä po jej doplnení, splňala všetky zákonom predpísané náležitosti, plénum Ústavného súdu SR ju po predbežnom prerokovaní na neverejnom zasadnutí 10. februára 1999 prijalo na ďalšie konanie.

II.

Pre zistenie skutkového stavu si Ústavný súd SR vyžiadal zápisnicu z 53. zasadnutia obecného zastupiteľstva konaného 17. 12. 1998 spolu s prezenčnou listinou, zápisnicu Miestnej volebnej komisie v obci Vrádište, okres Skalica o voľbách predsedu a podpredsedu volebnej komisie zo 17. 11. 1998, zápisnicu zo sľubu zapisovateľa a členov miestnej volebnej komisie z toho istého dňa, zápisnicu miestnej volebnej komisie o hlasovaní vo voľbách do obecného zastupiteľstva a o voľbách starostu obce z 19. 12. 1998, sčítacie hárky členov miestnej volebnej komisie a ostatné volebné dokumenty.

Na základe uznesenia Ústavného súdu SR Spr 122/99, ktorým plénum Ústavného súdu SR poverilo sudcu spravodajcu vykonaním dôkazov mimo ústneho pojednávania, vykonal sudca spravodajca 19. februára 1999 vo Vrádišti za prítomnosti JUDr. Jána Lubyho, poradcu Ústavného súdu SR a Heleny Synovej, tajomníčky Ústavného súdu SR, výsluch svedkov, [REDAKOVANÉ] (predsedníčky komisie), [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], (podpredsedu komisie), [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] – členov miestnej volebnej komisie; [REDAKOVANÉ], zapisovateľky

miestnej volebnej komisie, a [REDACTED], bývalého starostu obce Vrádište a súčasne zvoleného poslanca do obecného zastupiteľstva.

Na základe vyššie uvedených dôkazov Ústavný súd SR zistil tento skutkový stav: Celkový počet osôb vo volebnom okrsku zapísaných do zoznamu voličov bol 480, z toho 393 voličom boli vydané obálky, počet odovzdaných obálok bol taktiež 393, počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľbu do obecného zastupiteľstva bol 366 a počet platných hlasovacích lístkov odovzdaných pre voľby starostu obce bol 376. Do obecného zastupiteľstva bolo zvolených 11 poslancov, z toho 9 za koalíciu KDĽ, SĽĽ a SĽSS a dvaja poslanci za Stranu zelených na Slovensku, pričom volieb sa zúčastnili len politické strany, a to Strana zelených na Slovensku a koalícia politických strán KDĽ, SĽĽ a SĽSS. Pre voľbu starostu obce vo Vrádišti kandidovala [REDACTED] za koalíciu KDĽ, SĽĽ a SĽSS, ktorá získala 266 hlasov, a [REDACTED] za Stranu zelených na Slovensku, ktorá získala 110 hlasov.

Zloženie miestnej volebnej komisie bolo nasledovné: za SZS bola navrhnutá [REDACTED], za koalíciu KDĽ, SĽĽ a SĽSS [REDACTED] a náhradníčka [REDACTED] (bez politickej príslušnosti), ktorá nahradila [REDACTED] po jej vzdaní sa na základe výhražných telefonátov. Starostom boli menovaní [REDACTED], bez politickej príslušnosti, [REDACTED], predseda miestnej organizácie SZS vo Vrádišti, a [REDACTED], člen Strany zelených na Slovensku. Miestna volebná komisia na svojom prvom zasadnutí 17. 11. 1998 zvolila za predsedníčku miestnej volebnej komisie [REDACTED] a za podpredsedu [REDACTED]. Uznesenie bolo prijaté jednomyseľne a podpísali ho všetci členovia miestnej volebnej komisie. Všetci členovia a zapisovateľ miestnej volebnej komisie, ako aj náhradníčka za koalíciu KDĽ, SĽĽ a SĽSS zložili a podpísali 17. 11. 1998 sľub člena miestnej volebnej komisie.

Zo zloženia miestnej komisie Ústavný súd SR zistil, že dvaja členovia miestnej volebnej komisie boli bez politickej príslušnosti ([REDACTED], predsedníčka komisie, a [REDACTED], ktorá nahradila [REDACTED]), jeden člen, ako aj náhradníčka boli menovaní za koalíciu KDĽ, SĽĽ a SĽSS ([REDACTED] do vzdania sa svojej funkcie) a traja členovia miestnej volebnej komisie boli členmi SZS ([REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED]). Navyac Ústavný súd SR zistil, že [REDACTED] je manželkou predsedu Okresného združenia SZS [REDACTED].

a Jozef Staňka je jeho brat, čo Ústavný súd SR bral do úvahy pri hodnotení výsluchu jednotlivých svedkov.

Sťažovateľ považoval zasadnutie miestneho zastupiteľstva konané 17. decembra 1998, t.j. deň pred voľbami, za účelovú volebnú propagáciu konanú v čase volebného moratória, a to vzhľadom na program rokovania, ako aj na diskusiu o výhražných telefonátoch a verejný charakter tohto zasadnutia. Sťažovateľ ďalej dôvodil tým, že bývalý starosta šírením nepodložených vyhlásení o výhražných telefonátoch vážne poškodil kandidátov na poslancov do obecného zastupiteľstva za Stranu zelených na Slovensku.

Z výpovede bývalého starostu obce Vrádište [REDAKOVANÉ] vyplýva, že schôdza obecného zastupiteľstva bola dopredu plánovaná, pretože do volieb mala byť uzavretá jedna etapa výstavby rodinných domov, pričom k rozdeleniu pozemkov nedošlo na tomto zasadnutí, ale mesiac predtým. Zo zápisnice z 53. zasadnutia obecného zastupiteľstva vyplýva, že program rokovania bol nasledovný:

1. Otvorenie
2. Kontrola uznesenia z minulého zasadania OZ
3. IBV – stav, pozemky, územné konanie
4. Odmeny za prácu pre dôchodcov
5. Žiadosť MS o preplatenie faktúry za časopisy a noviny
6. Žiadosť o finančnú výpomoc na výstavbu kostola
7. Ústna žiadosť p. Caletku

Z programu rokovania, ako aj z uznesení prijatých na tomto zasadnutí a z prezenčnej listiny, z ktorej vyplýva, že na zasadnutí sa zúčastnilo 8 z 12 členov miestneho zastupiteľstva a [REDAKOVANÉ], predseda miestnej organizácie Strany zelených na Slovensku vo Vrádišti na vlastnú žiadosť, nemožno podľa názoru Ústavného súdu SR urobiť záver, že išlo o účelovú volebnú propagáciu, tak ako to tvrdí sťažovateľ. Potvrďuje to aj výpoveď svedka [REDAKOVANÉ], ktorý pri výsluchu k tomuto bodu uviedol: „Podľa môjho názoru schôdza obecného zastupiteľstva prebehla normálne, bez toho, aby ovplyvnila priebeh a výsledky volieb. Skôr naopak sa nazdávam, že na tomto zastupiteľstve sa mohli vyhodnotiť výsledky uplynulého volebného obdobia tak, ako to bolo v minulosti zaužívané, čo sa však nestalo. O výhražných telefonátoch sa na schôdzi

nehovorilo, ale až po jej skončení. Opäť zdôrazňujem, že to bolo po schôdzi a ja v tom nevidím nič zlé“. Ústavný súd SR pri hodnotení tejto výpovede bral osobitne do úvahy túto skutočnosť, že ju potvrdil predseda miestnej organizácie SZS. Nepotvrdili sa ani tvrdenia sťažovateľa o tom, že bývalý starosta šírením nepodložených vyhlásení o výhražných telefonách vážne poškodil kandidátov na poslancov do obecného zastupiteľstva za Stranu zelených na Slovensku.

Neústavnosť a nezákonnosť volieb videl sťažovateľ aj v tom, že bývalý starosta obce šírením nepodložených správ o možnom zmanipulovaní volieb sledoval zámer, aby boli k sčítavaniu hlasov prizvaní zástupcovia Okresnej volebnej komisie zo Skalice, čo sa mu aj podarilo dosiahnuť.

K pozvaniu a účasti členov okresnej volebnej komisie pri sčítavaní hlasov bývalý starosta [REDAKOVANÉ] pri výsluchu uviedol: „Čo sa týka účasti zástupcov okresnej volebnej komisie na voľbách v obci uvádzam, že vo štvrtok 17. 12. 1998, keď bol v obci vedúci odboru všeobecnej správy okresného úradu p. Volf, pretože som videl určité nebezpečenstvo, že budú zmanipulované voľby, pretože tu boli výstražné telefonáty, pretože členmi volebnej komisie boli traja zástupcovia strany zelených, z tohto dôvodu som ho poprosil, aby zabezpečil OKO, resp. či môže zabezpečiť, aby niekto bol pri kontrole sčítavania hlasov. On mi odpovedal, že sa pokúsi. Ja sám som nevedel, kto má prísť, kedy má prísť, to už bolo oznámené predsedníčke miestnej volebnej komisie“.

Podľa ustanovenia § 36 zákona č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov“) v miestnosti, kde volebná komisia sčítava hlasy, majú právo byť prítomní členovia volebných komisií vyššieho stupňa a pracovníci ich odborných (sumarizačných) útvarov, ako i osoby, ktorým na to dáva povolenie Ústredná volebná komisia. Z tohto dôvodu nemožno považovať samotnú účasť členov okresnej volebnej komisie pri sčítavaní hlasov v miestnej volebnej komisii za takú skutočnosť, ktorá by zakladala nezákonnosť volieb.

Ovplyvňovanie priebehu volieb zo strany starostu videl sťažovateľ aj v tom, že neoprávnene vstupoval do volebnej miestnosti počas volieb, kde sa mal dlhodobejšie zdržiavať.

Z výsluchu členov volebnej komisie, ako aj bývalého starostu [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] súd SR zistil, že bývalý starosta vstúpil do volebnej miestnosti trikrát. Prvýkrát vstúpil do volebnej miestnosti ešte pred začiatkom volieb o 12.00 h., aby odovzdal volebnej komisii dokumenty, ktoré sa týkajú volieb, pričom sa z tejto miestnosti vzdialil ešte pred začatím volieb. Druhýkrát vošiel do miestnosti v druhý deň volieb ráno, keď volil s manželkou, pričom počas volebného aktu bol požiadaný členmi volebnej komisie, aby predložil kandidátne listiny, ktoré mali slúžiť na to, aby sa urobilo poradie kandidátov. Preto asi po hodine vstúpil do volebnej miestnosti tretíkrát, aby tieto kandidátne listiny odovzdal.

Podľa názoru Ústavného súdu SR sa v tomto bode nepotvrdilo tvrdenie sťažovateľa o ovplyvňovaní výsledkov volieb bývalým starostom obce.

Podľa tvrdenia sťažovateľa neboli členovia miestnej volebnej komisie predsedníčkou komisie poučení o ich právach a povinnostiach a o ustanovujúcej schôdzi komisie nebola urobená zápisnica.

Z výsluchu členov miestnej volebnej komisie Ústavný súd SR zistil, že školenie predsedu, podpredsedu a tajomníčky miestnej volebnej komisie sa uskutočnilo 9. 12. 1998 v Holíči. K poučovaniu ostatných členov komisie tajomníčka miestnej volebnej komisie [REDAKOVANÉ] uviedla, že k poučeniu došlo, pokiaľ si pamätá, na obecnom úrade, pričom poučenie prebiehalo tým spôsobom, že starosta čítal zákon o voľbách. Nepamätá si však, že by sa o tom spísala zápisnica. Nikto z členov miestnej volebnej komisie, až na [REDAKOVANÉ], pri výsluchu neuviedol, že nepozná svoje práva a povinnosti člena volebnej komisie. V tomto smere možno považovať tvrdenie sťažovateľa o tom, že predsedníčka komisie dostatočne nepoučila členov miestnej volebnej komisie o ich právach a povinnostiach, za účelové a tendenčné, ktoré samo osebe nemôže zakladať dôvod pre vyhlásenie volieb do obecného zastupiteľstva za neplatné. Naviac z ustanovení zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov nemožno vyvodiť, že predseda miestnej volebnej komisie má poučovaciu povinnosť voči jej členom.

Tvrdenie sťažovateľa o tom, že z ustanovujúcej schôdze volebnej komisie nebola vyhotovená zápisnica, nie je pravdivé vzhľadom na to, že túto zápisnicu zo 17. 11. 1998

má Ústavný súd SR k dispozícii. Na tejto ustanovujúcej schôdzi boli zvolení predseda a podpredseda miestnej volebnej komisie a podpísali ju všetci členovia tejto komisie.

Nezákonnosť volieb namietal sťažovateľ aj tým, že predsedníčka miestnej volebnej komisie nabádala voličov, že v priestore pre úpravu volebných lístkov sa môžu zdržiavať po dvoch, čím porušila ustanovenie § 28 ods. 4 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov.

Z výsluchu členov a zapisovateľky miestnej volebnej komisie Ústavný súd SR zistil, že k takémuto hlasovaniu došlo asi v piatich až šiestich prípadoch, a to bez zlého úmyslu, najmä u starších osôb, ktorí bezradne postávali vo volebnej miestnosti a nevedeli, čo majú robiť (pán [REDAKOVANÉ] so svojou babičkou, ktorá má 80 rokov, pani Nahlíková v prítomnosti manžela, pretože sa jej trasú ruky, pani [REDAKOVANÉ] s bratom [REDAKOVANÉ], ktorý nevidí, jeden volič nemal okuliare a chcel, aby mu manželka pomohla pri krúžkovaní, pričom na mená sa nepamätajú, a pod.). Z výpovedí vyplýva, že z členov komisie ich na to nikto nenabádal, sami o to požiadali. V odôvodnených prípadoch pomoc inej osoby pripúšťa aj platná právna úprava.

Nezákonnosť volieb videl sťažovateľ tiež v tom, že v druhý deň volieb otvorila predsedníčka volebnej komisie volebnú miestnosť len v prítomnosti jedného člena miestnej volebnej komisie.

K tomuto bodu sa výpovede jednotlivých členov miestnej volebnej komisie rozchádzali, pokiaľ ide o počet prítomných členov volebnej komisie pri otvorení volebnej miestnosti. Predsedníčka miestnej volebnej komisie [REDAKOVANÉ] k tomuto bodu uviedla: „Dohodli sme sa, že sa na druhý deň zídeme v určitú hodinu, asi o pol siedmej, neviem presne, asi by som klamala. Keď som prišla do budovy školy, na chodbe bol pán Staňka, myslím že kurič, nepamätám si, či aj príslušník. Chvíľu sme čakali, keď nikto neprichádzal, tak sme sa dohodli s pánom Staňkom, pretože na chodbe bola zima, že otvoríme tú triedu. Ostatní došli asi o 10-12 minút, ja si to presne nepamätám.“

Podľa ustanovenia § 28 ods. 2 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov, ak sa konajú voľby v dvoch dňoch, zabezpečí predseda okrskovej volebnej komisie, aby po skončení prvého dňa volebná schránka a prenosná volebná schránka boli

zapečatené tak, aby sa znemožnilo vkladať do nich hlasovacie lístky, a spolu s ostatnými volebnými spismi ich uloží na bezpečné miesto. Zákon výslovne nehovorí, koľkí členovia komisie musia byť prítomní pri otváraní volebnej miestnosti, ak sa voľby konajú v dvoch dňoch. Z dikcie ustanovenia § 34 cit. zákona o prerušení hlasovania vyplýva, že pri opätovnom začatí hlasovania predseda za prítomnosti členov okrskovej volebnej komisie overí neporušenosť pečatí a poznamená to v zápisnici o hlasovaní.

Pri hodnotení tejto námietky sťažovateľa bral Ústavný súd SR do úvahy predovšetkým to, že pri otváraní volebnej miestnosti v druhý deň volieb bol prítomný člen miestnej volebnej komisie, ktorý je zároveň členom politickej strany, ktorá je sťažovateľom. Námietka spočívajúca v tom, že pri otvorení volebnej miestnosti neboli prítomní všetci členovia volebnej komisie bez tvrdenia a preukázania skutočností smerujúcich k spochybneniu volebných výsledkov spočívajúcich v manipulácii s volebnými urnami, hlasovacími lístkami a pod., nepostačuje na to, aby Ústavný súd SR na tomto základe vyslovil neplatnosť volieb.

Za najzávažnejšie považoval Ústavný súd SR tvrdenia sťažovateľa o tom, že sčítavanie hlasov na poslancov do obecného zastupiteľstva sa uskutočnilo v dvoch miestnostiach, a to nielen za prítomnosti, ale aj za aktívnej účasti prizvaných zástupcov okresnej volebnej komisie.

Z výsluchu členov a zapisovateľky miestnej volebnej komisie Ústavný súd SR zistil tieto skutočnosti:

- a) K otvoreniu volebných urien a sčítavaniu hlasov došlo až po tom, čo sa do volebnej miestnosti dostavili dvaja zástupcovia okresnej volebnej komisie.
- b) K sčítaniu hlasov vo voľbách na starostu obce došlo za prítomnosti všetkých členov miestnej volebnej komisie. Tieto výsledky nikto nespochybnil.
- c) Sčítavanie hlasov kandidátov na poslancov do obecného zastupiteľstva od začiatku prebiehalo tak, že z volebných lístkov diktovala predsedníčka volebnej komisie [REDACTED] a výsledky zapisovala členka komisie [REDACTED] a zapisovateľka komisie [REDACTED]. Ostatní členovia volebnej komisie boli na chodbe a sčítavania sa nezúčastnili. Podľa tvrdenia [REDACTED] asi po 30 volebných lístkoch, ktoré čítala predsedníčka miestnej volebnej komisie, prevzala čítanie členka okresnej

volebnej komisie. Predsedníčka miestnej volebnej komisie k tomu uvádza, že sa tak stalo na základe hlasovej indispozície, a preto navrhla p. Staňkovej, aby čítala ona, čo ona odmietla s tvrdením, že radšej bude sčítavať, a preto začala diktovať výsledky členka okresnej volebnej komisie.

- d) Po sčítaní asi jednej štvrtiny volebných lístkov na poslancov do obecného zastupiteľstva členka volebnej komisie [REDACTED] navrhla, aby sa volebná komisia rozdelila do dvoch skupín, pretože priebeh sčítavania hlasov je pomalý a že vo dvoch skupinách to pôjde rýchlejšie. So súhlasom všetkých členov miestnej volebnej komisie sa vytvorila druhá skupina v zložení [REDACTED], podpredseda komisie, [REDACTED] a [REDACTED] za účasti člena okresnej volebnej komisie, ktorá odišla sčítavať hlasy do zborovne z toho dôvodu, aby sa navzájom nerušili, pričom zobrali asi polovicu zvyšných volebných lístkov. Sčítavanie hlasov v tejto skupine prebiehalo tak, že člen okresnej volebnej komisie diktoval jednotlivé zakrúžkované čísla a [REDACTED] a [REDACTED] zapisovali výsledky.
- e) Po sčítaní hlasov v oboch skupinách už spolu všetci členovia komisie zostavili poradie kandidátov na poslancov do obecného zastupiteľstva podľa počtu odovzdaných hlasov. Pretože na 11., t.j. poslednom voliteľnom mieste boli dvaja kandidáti, všetci členovia komisie opätovne prekontrolovali volebné lístky kandidátov č. 6 a 13. Za súhlasu všetkých pri kontrole došli k záveru, že u čísla 13 vyšiel jeden hlas navyše, ktorý sa tak dostal v poradí na 11. miesto a 12. miesto zostalo pre číslo 6. Toto riešenie nikto nespochybnil.

Z dikcie ustanovenia § 36 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov vyplýva, že zákon hovorí o miestnosti, kde sa sčítavajú hlasy, teda nehovorí sa o viacerých miestnostiach a ďalej, že na tomto sčítavaní majú právo byť prítomní členovia volebných komisií vyššieho stupňa, z čoho možno vyvodit', že sa nepočíta s ich aktívnou účasťou pri samotnom sčítavaní hlasov. Možno preto uzavrieť, že táto námietka sťažovateľa je oprávnená, pretože miestna volebná komisia nepostupovala v súlade so zákonom č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov, najmä ustanovením § 36 cit. zákona.

Sťažovateľ napokon vo svojej volebnej sťažnosti namietal to, že účasť prítomných zástupcov okresnej volebnej komisie nebola zaznamenaná v zápisnici o priebehu volieb, že v tejto zápisnici neboli uvedené ani žiadne uznesenia a že členovia miestnej volebnej komisie nedostali zápisnicu o hlasovaní, aj keď podľa zákona má každý člen nárok na vydanie jedného jej rovnopisu.

V zmysle ustanovenia § 15 ods. 5 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov v obci, v ktorej je utvorený iba jeden volebný okrskok, sa okrsková volebná komisia neutvára; jej úlohy plní miestna volebná komisia.

Podľa ustanovenia § 15 ods. 4 písm. b) cit. zákona okrsková (v našom prípade miestna) volebná komisia sčíta hlasy a vyhotoví zápisnicu o hlasovaní, ktorú dostane každý člen komisie.

Náležitosti zápisnice okrskovej (miestnej) volebnej komisie o hlasovaní sú uvedené v ustanovení § 39 ods. 2 cit. zákona. Z predtlačte tejto zápisnice v bode I. vyplýva, že popri počte členov komisie, ktorí boli prítomní pri sčítavaní hlasov je potrebné uviesť aj údaj o prítomnosti ďalších osôb na tomto hlasovaní.

Z predloženej zápisnice miestnej volebnej komisie o hlasovaní vo voľbách do obecného zastupiteľstva a o voľbách starostu obce Ústavný súd SR zistil, že prítomnosť dvoch zástupcov okresnej volebnej komisie v nej uvedená nebola. Z výsluchu členov miestnej volebnej komisie Ústavný súd SR zistil, že im nebol vydaný rovnopis zápisnice (§ 14 ods. 4 písm. c) in fine zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov), pričom zároveň zistil, že o jej vydanie ani nikto nežiadal. Pri výsluchu predsedníčky miestnej volebnej komisie táto na otázku sudcu k tomuto bodu volebnej sťažnosti priznala, že sa stala chyba. Zároveň uviedla, že keď na to neprišla sama, mohli ju na to upozorniť aj ostatní členovia komisie.

Po zhodnotení všetkých vyjadrení účastníkov konania a výsledkov dokazovania, s prihliadnutím na platnú právnu úpravu, Ústavný súd SR uzavrel, že sa nepreukázali tvrdenia sťažovateľa o nezákonnosti volieb uvedené v bodoch 1 až 7 volebnej sťažnosti. Naopak, Ústavný súd SR uznal pravdivosť tvrdení sťažovateľa uvedených v bodoch 8 a 9 volebnej sťažnosti.

III.

Pri úvahe o tom, či zistené porušenia zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov majú takú závažnosť, že by mohli viesť až k vyhláseniu volieb za neplatné, Ústavný súd SR prihliadal na už prv vyslovené stanovisko, podľa ktorého právomoc Ústavného súdu SR zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov sa uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia Ústavného súdu SR sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušovanie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb. (Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. PL. ÚS 17/1994 z 27. októbra 1994, č. 52/1994 ZNaU).

Pri hodnotení zisteného nedostatku zápisnice miestnej volebnej komisie o výsledkoch hlasovania, ktorý spočíval v tom, že v nej nebola uvedená prítomnosť členov volebných komisií vyššieho stupňa, prehľad uznesení, ktoré miestna volebná komisia prijala, ako aj namietaná skutočnosť, že členom miestnej volebnej komisie nebol vydaný rovnopis tejto zápisnice, dospelo plénum Ústavného súdu SR k záveru, že tieto zistené nedostatky nezakladajú právomoc Ústavného súdu SR na to, aby vyhlásil voľby do obecného zastupiteľstva za neplatné.

Demokracia nie je formou vlády iba pre politické strany a politické hnutia. Ústavný princíp ustanovený čl. 31 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“), podľa ktorého zákonná úprava práv ustanovených čl. 30 Ústavy SR musí umožňovať a napomáhať slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti, sa nevzťahuje iba na slobodnú súťaž medzi politickými stranami a hnutiami. Slobodná súťaž politických síl sa zaručuje aj vo vnútri jednotlivých politických strán a hnutí, medzi všetkými občanmi, ktorí uplatňujú ústavné právo na prístup k volenej funkcii (rozhodnutie Ústavného súdu SR sp.zn. PL. ÚS 15/98). Voľby teda nemožno vymedzovať iba ako prostriedok uplatnenia slobodnej súťaže medzi politickými stranami a politickými hnutiami. Voľby sú prostriedkom pravidelného obnovovania verejnej moci občanmi. Preto aj hrubé alebo závažné alebo viacnásobné porušenie práv občanov priznaných zákonom alebo dokonca Ústavou SR je príčinou pre uplatnenie právomoci

Ústavného súdu SR. Ústavný súd SR môže zrušiť alebo vyhlásiť voľby za neplatné, ak namietnuté porušenie práva mohlo ovplyvniť priebeh a výsledok volieb.

Pojem „priebeh volieb“ nezahŕňa iba hlasovanie voličov, ale aj všetky iné úkony subjektov zúčastnených na voľbách, ktoré sú v príčinnej súvislosti s voľbami. Porušenie ustanovení zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov pri sčítaní hlasov má povahu právne významného správania, ktoré môže nežiaduco ovplyvniť určenie výsledku volieb.

Podľa § 36 v spojení s § 15 ods. 5 zákona č. 346/1990 Zb. v znení neskorších predpisov: „V miestnosti, kde okrsková volebná komisia sčítava hlasy, majú právo byť prítomní členovia volebných komisií vyššieho stupňa a pracovníci ich odborných (sumarizačných) útvarov, ako i osoby, ktorým na to dala povolenie Ústredná volebná komisia“. V nesúlade s týmto ustanovením zákona sa udialo sčítanie hlasov vo voľbách do Obecného zastupiteľstva v obci Vrádište. Uskutočnilo sa v dvoch miestnostiach, hoci podľa zákona sa má vykonať v jednej miestnosti a za účasti všetkých členov volebnej komisie. Na sčítaní hlasov sa aktívne podieľali členovia okresnej volebnej komisie, ktorí majú povinnosť dohliadať na pripravenosť miestnych volebných komisií, zabezpečovať úlohy podľa zákona o voľbách do orgánov samosprávy, ale nemajú právo vstupovať svojím konaním do činnosti členov miestnej volebnej komisie.

Okresná volebná komisia vo voľbách do obecnej samosprávy plní úlohu garanta ústavnosti a zákonnosti volieb pre prípad vzniku pochybností. Vo voľbách do Obecného zastupiteľstva vo Vrádišti okresná volebná komisia neuplatnila dôsledne svoje právomoci. Členovia okresnej volebnej komisie tým, že sa osobne podieľali na sčítaní hlasov, umožnili, že vznikli pochybnosti o výsledku volieb. Nezákonný postup členov okresnej volebnej komisie mal za následok, že došlo k spochybneniu ručenia orgánu, ktorý zastupovali, za ústavnosť a zákonnosť volieb. Túto okolnosť Ústavný súd SR hodnotil ako právne významné správanie, ktoré mohlo nežiaduco ovplyvniť výsledok volieb do Obecného zastupiteľstva v obci Vrádište.

Keďže uvedené závažné porušenia zákona zistil Ústavný súd SR pri sčítaní hlasov na poslancov Obecného zastupiteľstva v obci Vrádište, v tomto bode uznal námietky sťažovateľa za opodstatnené, preto návrhu na vyslovenie neplatnosti volieb poslancov do Obecného zastupiteľstva obce Vrádište konaných 18. a 19. decembra 1998 vyhovel.

Uvedené závažné nedostatky v práci miestnej volebnej komisii však neboli zistené pri sčítavaní hlasov na starostu obce Vrádište, preto Ústavný súd SR v tomto bode návrh sťažovateľa na vyslovenie neplatnosti voľby starostu v obci Vrádište konaných v dňoch 18. a 19. decembra 1998 zamietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. marca 1999

JUDr. Milan Čič
predseda pléna Ústavného súdu
Slovenskej republiky